

Fe més dreta sense cobers.
No més cobers sense dreta.
Los drets individuals son imprescriptibles, ilegalsibles é inquantificables. • Legislar la Libertat baix pretext de garantiria, es cometre atentat contra ella. • La libertat propia acabailli abont comensa la libertat ajena. Es licit, donchs, al individu fer tot lo que no perjudiqui á un altre. • La resignació que predicaran las relligions no es més que la fórmula del engany ab que s' preté perpetuar la injusticia social en lo mon. • Las relligions son caixas d' ahorros que viuen de la estafa d' admetre capitals en la terra, assegurant pagar rescuts interessos al cel.

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

LA TRAMONTANA defensa 'la principis liberals més avançats, sense menuts de cap mena. • La TRAMONTANA es anti-relligiosa de totes las relligions, porque totes son igualment dolentes y depressives pera la dignitat y la inteligencia humanas. • La TRAMONTANA en política defensa sempre al més adelantat contra 'l més reaccionari, y soan la necessitat d' una gran reforma social que transformi 'l modo de ser del productor, aruy supeditat al capitalisme. • La TRAMONTANA no está aliada á cap partit, servint los intereses generals de la libertat sens compromisos ni preocupacions de sectari.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Espanya, 1 pesseta trimestre. — Extranjer, 2
Las suscripciones se pagan per adelantat

ADMINISTRACIÓ: carrer de Ponent, 1, 1.ª: BARCELONA
Pels pagans s' admeten llibranças del Giro Mútuo, lletres de facil cobro y sellos de 13 céntims. No s' admeten llibranças especials de periódichs

PREUS DE VENTA
Número solt, 3 céntims. — 30 exemplars, 1 pta.
Preu d' aquest número: DEU CÉNTIMS

ENSENYANSAS DE LA HUELGA DE MAIG

Que als tranvías del *inglés* sols hi ha manya per fer mal y emportarse 'ls naps d' Espanya.

Que de siti 'ls estats més climatèrichs son los que s' posan per cordons colèrichs.

Y que 'ls estats de siti més formals resultan pifia en las qüestions socials.

Resultant per final de tal desferra que 'l Xavo al Duro ha declarat la guerra.

CONSIDERACIONS SOBRE HIGIENE

May se presenta tan abrumador y exigent lo problema social com en los casos d' existència d' una epidemia.

Tot hom parla d' higiene, é impulsat per lo instint de conservació, cadascú voldria que per tot arreu imperessin ab tot rigor los preceptes higièncs.

Res més natural que aquest desitj; pero la lògica demostra que abans d' obtenir un efecte s' ha de produhir una causa, y per tant, en lloch de demanar higiene al pare etern y al govern com tenen per costum tots aquells que viuen plens de preocupacions religioses y polítiques, es molt més útil remoure ls obstacles que a la higiene se oposan.

Aquest son dos: la ignorància y la misèria. Lo primer compren a totes las classes encara ja que pera deshonra de la civilització encara hi ha classes distintes y oposades en la societat: als pobres porque en sa instrucció y educació no entran las indispensables nocions de la ciencia; als rics porque instruits a mitjas é impulsats per la superbia, la vanitat y ls vicis, tendeixen sempre a extralimitacions siberiàtiques.

Lo segon pesa únicament sobre ls desposehids del patrimoni humà; es a dir, aquells que no reparen pel suficient descansa las pèrdus produhidas per un excessiu treball; que respiran l' ayre melfitich de la mina, de la fàbrica y de una habitació fosca, petita y humida; que menjan totas las sucietats y mixtificacions d' aquesta industria que especula ab la alimentació dels treballadors; que vesteixen contra las estacions y en molts casos aprofitant las gangas d' encant.

En la actualitat nos trobem amenaçats d' una invasió seria del cólera; apart del foc epidèmic de la provincia de València, las noticias de la premsa parlan de la aparició d' altres a França, Italia y Austria, y aixis com lo mal pot presentar un caràcter benigne, com diuen quan mata poca gent, pot també causar aquella mortandad espantosa que ha fet en otras ocasions. Los governs apelan al vell repertori de preocupacions autoritarias, aumentat ab aquellas de forma científica que suministra la moda; los rics fugen, retrauen los capitals de la circulació y del treball y potser escampan als quatre vents los germens de la epidemia; los pobres aguantan la marea esperant sa salvació del etzar y disposats a pagar lo tribut a la mort com los bens d' un remat quan s' acota l' llop; y en aquestas condicions que pot influir la higiene qual influencia queda encara avuy reduhida a la esterilitat d' una vana paraula?

La higiene es una y universal: contra tota classe d' enfermetats hi ha reglas deduhidas de la naturalesa que determinan las condiciones de conservació dels sers, tant per la satisfacció y desenvollop de sas necessitats y de sas facultats, com per la assimilació del medi ambient; per aquelles se sosté la vida dels individus y per aquesta la de las colectivitats, lo que en úm termé afecta als mateixos individus, encara que per l' abús de certs privilegis sa n' creguin exceptuats.

Una mateixa atmosfera ns cubreix a tots, y aquest receptacle de tota classe d' emanacions provehela los pulmons de pobres y rics. En l' interior de las poblacions, lo miserable corrietó de casas ab cinch pisos ahont las families s' aglomeran com sinxes está al costat del carrer principal que comé las habitacions dels senyors, y encara que aquests s' atipin dels preservatis y desinfectants, que produheixen la sariataneria ó la verdadera ciencia, combregan en la infecció comú; y aixó, no solament en temps de epidemia, sino sempre, en tota época y estació, donant per resultat en tot temps una mortalitat excesiva, molt superior a la regular, com se comproba per la estadística.

Tractantse d' higiene se demostra palpablement la necessitat d' armonisar l' egoisme ab l' altruisme; cada egoista pot convencerse fàcilment de que la seva salut, y per tant la seva vida, dependeix en una proporció considerable de la salut y de la vida dels altres.

Que la burgèsia s' desenganyi: explotar y mortificar als treballadors es crear odi, produhir misèria, perpetuar ignorància, y per consegüent donar vida al enemich y al germe de infecció, apressurar la mort y posar terme als goigs sensuais que son l' objectiu de la seva existència.

En una paraula: la conservació del individu

está íntimament lligada a la de tots los individus, y l' burgés que vulgui higiene pera si ha de comensar per reclamarla també pera ls demés; del contrari las riqueses que arreplega per la explotació y per la usura vois aprobarán als hereders, que consegüentment se trobarán en lo mateix cas.

Un sol medi hi ha d' aplicar ab fruyt las ensenyansas higièncs de la ciencia: la destrucció de tot l' endro social que resulta de la existència del privilegi.

Qui no ho cregui aixis, que s' prepari a morir per culpa propia y accepti la responsabilitat de ser causant de la mort de molts dels seus semblans.

A UN EQUILIBRISTA

Seguint sa tan innoble com hipócrita campanya contra la classe treballadora mentres los periodichs geniuismens obrers de Barcelona tenidichs de callar, *La Campana de Gracia* publica en son número del 10 de Maig un article titolat *Los verdaders amichs del obrer*, en quin, pera atacar als partidaris de la huelga, trobem trosos tan monstruosos com lo que anem a copiar:

« Fa pocs dies, ab tot lo desenfado los deya un anarquista:

— La gran qüestió es que ls traballs se partissin, mai tingues d' escamentar als que vulguen reordenarlos. La huelga permanent agorará prompte la recerca dels traballadors, y aquets, desaperzats y a impuls de la fem, farán lo que, no volen fer avuy: la revolució social.

« És a dir; no volém que l' treballador atengui honoradament a las necessitats de la seva familia; no volém que intenti millorar l'èxitament la seva sort, per medi de reformas graduals; no volém que s' reconstruïssi, sino que s' enfurís; no volém que s' calmi, sino que s' desaxeri, hasta ferlo tornar revolucionari si a plaer per foras y revolucionari de la més impossible de las revolucions.

« A quin anarquista ni a quin treballador ha sentit dir tal cosa *La Campana de Gracia*? Estém ben segurs de que no citarà a ningú, porque aixó no més s' acut als redactors de nostre colega, en son desmesurat afany d' atancar la huelga de Maig. ¿Qué s' demanava en la tal huelga? Vuyt horas de treball. Y era acís aixó altra cosa que una reforma gradual, demandada per medi de la lluyta legal de la huelga? ¿A qué venen aquets romanços de revolució social gestats per *La Campana* a fi d' espantar criatures y burgesos y anar venent molts números explotant la por dels més espantadissos?

« Mes continuém escoltant la escardalencia veu de *La Campana*:

[Gran medicina per curar los mals de las classes treballadoras]

« Dieta rigorosa per medi de la *huelga general*, desvari continuu a copia d' excitants, y per fi de festa una gran sangria, porque es de creure que ls interessos crants, forts, robustos y poderosos, no s' desaxerán fier impunt las mans a las butxacas.

« Ja ho senten los treballadors; ja ho pot anar vevent tota la honrada classe obrera: lo pretindre vuyt horas de treball, lo aciarlar la idea d' una transformació social, es, segons *La Campana*, *ficar las mans a la butxaca* dels forts, robustos y poderosos, es a dir, dels burgesos. « Hi ha més enginyosa manera de tractar de LLADRES als que viuen d' un pesat treball y volen millorar sas condicions? No li ha faltat a nostre colega manera bonica de dirho, pero entengün los obrers que *La Campana* ls ha tractat de LLADRES y prengün nota d' aquesta afirmació, que, en obsequi a nostre colega, volém creure que la feu sobradament a la lleugera.

« Y aixis es casi tot aquest article en que la tal *Campana* vol presentarse com un verdader amich del obrer. ¿Jo t' reflich si arriba a declararsen contrari? Alo menos demana que s' cremi de viu en viu a tots los treballadors. ¿Llavors si que fora ella qui voldria una monstruosa revolució social!

« Y després d' un paragrafo de música celestial dedicat a ensillar la evolució, es a dir, aquesta cosa que s' va fent sempre y segons las circunstancias sens que hi valgui oposició ni defensa, y a la qual ho fan tot los que no volen fer res, se dedica a enalitzar la llibertat en relació als medis de vida, ab los següents termes:

« La llibertat es lo patrimoni de tot ciutadà; pero principalment de tot treballador.

« Los rics, sense la llibertat política poden passar aplegament la vida, tenint com tenen medis de compensar-se pene omnia ha de procedir de la llibertat, lo pobre obrer, si la necessita per viure y creixer, non l' agra que respiri:

« Ah, vamos; lo rich no necessita llibertat, porque ja té diners pera regalarse; y en cambi l' obrer no necessita altres medis de vida que la llibertat, porque ab ella ja pot viure y creixe, etc., etc. Aixó es lo que ve a dir *La Campana*. ¡ Fenomenal teoria arxiburguesa! Los pobres tindrán tota la llibertat... de treballar tant com vulguin, y ls rics se dedicarán, sense llibertat, no més que a derrotar lo guanyant pels altres. D' aixó a afirmar que en aquest mon s' ha de patir pera guanyar la gloria del cel, no hi va ni un pas.

« Mes següim escoltant, que ara sentirem lo cop més fort de bombo y de platets que haja pogut donar may cap possibilista y anticlerical periodich:

« Per aixó aquests dies sentim la major indignació que vejam la llibertat general posada en perill, y contemplam la llibertat individual atacada en lo que té més sagrat, en lo llibertat de guanyarse la vida treballant. Privar al obrer de acudir a guanyarse las caixidas, amenassarlo qualsevol dirigix al treball es una infamia que institueix un verdader delict.

« Pero lo que encara es més infamia, senyora *Campana*, es fer veure al obrer que se l' defensa comtant en sa ignorància, y tractarlo de lladre si presé oposarse a las casi sempre inicuas exigencias del capital. Aixó sí que es lo que vosté diu: una infamia.

« Per altra part, ni es tal llibertat general la que ns donan los fusionistas, ni hi havia cap treballador que atacés la d' un altre, sino que, molt al contrari, defensava y reclamava la seva, valentse de fer entendre a ton company que anava extraviat de la comunitat d' interessos que la lligava pera reclamar tots junts lo que sobradament en justicia ls perteneixia. Aquí tots los periodichs burgesos no més saben dir lo mateix: las coaccions, la llibertat del treball, y ellis son los que anulan la tal llibertat y fan las més miserables coaccions, com veürém en son dia al tractar llargament d' aquest assumpto.

« Mes acabem ab tot lo que diu *La Campana* en aquest trosset, que se li gira contra l' amo.

« Los que explotan la misèria del obrer, no son més despreciables que ls que explotan la seva por, y lo imputadich de provehir honoradament a las sevas necessitats.

« Perfectament; estém completament d' acort en aquest punt. Los que explotan la misèria del obrer son los que pretenen enganyarlo refiant en sa ignorància, com los que explotan la seva por son los que l' amenaçan ab estats de siti de pa sicut ab oli y ls que li impideixen de provehir a sas necessitats son los que li diuen que voler millorar sa condició es ficar las mans a las butxacas dels poderosos.

« En lo mateix número del article que havém refutat, escriu *La Campana* lo següent sueltito, que, per ser de caràcter serio, comentém desde aquestos articles:

« Una rebuixa universal de las horas de treball, ocasionaria tot seguit un augment en los articles de primera necessitat, y l' obrer mateix seria l' primer que n' tocaria las conseqüencias.

«—Oh,—diuben — es que llavors demanariem además un augment de salari.

« Bueno: llavors també ls articles de consum tornarián a posar en rahó d' aquest augment: los que tenen cases pujarian los lloguers, y ls que tenen diners pujarian l' interès.

« Resultat: que l' obrer guanyant més, trobaria las mateixas dificultats que ara per subvenir a las sevas necessitats.

« Aixó es més clar que l' argu.

« Aném a pans. No seria l' obrer lo primer que n' tocaria las conseqüencias, sino que fora lo capital, y que molts cops, al volguerse tornar a nivellar, per la lley de la concurrencia que avuy impera, se tindria de contentar ab menos ganancias, de lo qual ne resultaria sempre un benefici definitiu pera la classe obrera.

« Y encara que aixis no fos, encara que tot pujés gradualment als augments de preu de la ma de obra, no tot lo valor d' un producte es lo de la seva elaboració ó recolecció, y en últim resultat may seria tant lo que perdria l' obrer com a consumidor com lo que guanyaria com a productor, tendint sempre a escitarior ganancias y a comoure ls grans capitals, o sia a lo que tan descaradament ne diu *La Campana* «ficar los las mans a la butxaca.» Adenés, y aquesta es la qüestió principal y aquí está l' pot de la constitució de la necessitat de las vuyt horas, la crisi actual y la misèria del obrer es produhida per l' excés de braços que ha vingut y ve cada dia més determinant la aplicació de la maquinaria a la industria y a la agricultura, y res més humanitari, ni més convenient, ni més lògic, ni més indispensable, ni, en una paraula, més

precis, si 's vol posar algun remey a aquest excés de brassos, que rebaxar las horas de jornal dels que treballan pera empèjar més gent en la elaboració dels marcats produetes. Abans las miserias no 's determinavan més que per la falta de producció; avuy es precisament tot lo contrari: com més abunda la producció, més augmenta la miseria del obrer, que 's va quedant gradualment sense feyna, y naturalment que a nous mesis no hi ha més que aplicarhi nous remeys. D' aquests maners, ab vuyt horas de treball, al obrer li quedaris més temps pera expansionarse, per instruhirse, pera elevar son nivell intelectual, y fer tal vegada possible la vinguda d' un ordre social més just que l' d' avuy sense 'ls trastorns y daltabaixos de las grans revolucions. Per aixó 'ls obrers, que entenen molt més la qüestió social que *La Campana*; y que molts pretingun sabis de la classe mitja, y que una transformació la volen, no tan sols en benefici d' ellis, sino de tota la humanitat, avuy, per millorar la situació general y las crisis produhidas per l' excés de brassos, se atressan a demanar molt més un rebaix d' horas de treball que no un augment de salari, porque en definitiva lo rebaix d' horas posa gran remey a la situació general y 'l sol augment de salari no resol res en lo conflicte del excés de brassos que ha portat lo maquinisme.

Aixó sí que es més clar que l' aygos y que tot lo que ha dit, diu y puga dir *La Campana* en las qüestions socials de que tant parla y tan poch coneix.

En son número corresponent al 17 de Maig, continuant sa hipòcrita campanya de desacreditar la petició de las vuyt horas de treball tot adulant als obrers mansos, publica *La Campana de Gracia* aquella insultant y desvergonyida caricatura pintant als anarquistas espanyols rebent diners d' Inglaterra y d' Alemania pera matar la industria espanyola. Aquesta indecència ja está contestada en altre lloch y no fem aquí més que anarla recordant pera que l' obrer faci memoria.

Y en aquest número, lo darrer en que 's dedica al en gres a fer mal a la huelga de Maig, de la que llavors apenas ja 'n quedava rastre, publica nostre colega un article que titulava *La libertad y l' obrer*, en lo quin, fent la exaltació del sistema liberal ab molt bon sentir, en odi al socialisme li escapen sortidas de to com la següent fet referència al anarquisme y parlant del home en general:

A lo esclavitud quedaris reduhit, sens dubte, si aquest se deixava conduhir cegament y 's feya proselit de certes teorías mal fundades, que pugnen ab la natura natural humana, per lo mateix que pugnen ab la llibertat.

¡Ay senyora Campana dels meus pecats! Aixó que vosté escriu contra l' anarquisme, ó sia la rama més liberal de tot lo socialisme, es lo disbarat més gros que haja pogut sortir de ploma d' escriptor. Atacar al anarquisme porque no organisa, porque no fonda, porque no vol prevenir, ja que tot ho fa als efectes de la llibertat y de la bona educació y bon encarrilament de las passions de tathom, es cosa que va be y per aquí s' agafa tota persona d' un xich de seny que vol atararlo. Pero agafarho dihent que pugna ab la naturalesa humana porque pugna ab la llibertat, es la epifanía més tremenda que en tota sa llarga vida haja pogut sortir del batall de *La Campana de Gracia*. Aquesta tonrada sols pot compararse, per lo grossa, ab la indecència de pintar als anarquistas rebent diners de Frania y d' Alemania y a la mala intenció de dir que 'ls obrers fican las mans a las butacaes dels poderosos quan volen millorar sa sort.

Per a enlitr la llibertat d' avuy y parlar contra la jornada de vuyt horas, se val també *La Campana* de suposar que l' obrer es partidari dels antics gremis, cosa que li con-t: molt be que no es cert. Los gremis, per lo mateix que estableix privilegis, no 's vol cap obrer a la moderna, y estém conformes en lo que diu d' ellis *La Campana*, de quina argumentació en convé no deduhir luego lo següent:

De manera que hactar avuy de treball lo treball per medi de una reglamentació absoluta practicada per l' Estat, equival a ofegar las iniciatives individuals, matar tota los estímulos de la activitat productora, detenir lo progress y menar la llibertat. Per aquesta motiu, en lloch de pagar, heuraria 'l nivell de las classes treballadoras. Los mateixos obrers renegarían l' endemia d' haver-se fets en un comitè, en lo qual cada pas seria un estrebanch.

Y adelante con los faroles. Porque 'ls gremis

eran dolents, si avuy l' Estat se fiqués a fixar un maximum d' horas de treball diarias (que no fixantlas a vuyt, es tan inútil com tot lo que ha fet y farà l' emperador d' Alemania en aquest sentit, succedhian totes aquestas calamitats que diu *La Campana*, que ja prevenu ab ellis una especie de judici final de la classe obrera. Nosaltres no som pas dels partidaris de que l' Estat se fiqui en aquestas qüestions, pel motiu que en altres articles exposam. Pero d' alió a creure un botall de lo que diu *La Campana*, va tant com de la clau de ' un boll mitj dia a la d' una nit tempestuosa.

Y després de tant parlar contra l' Estat y sa ingerencia en las qüestions de treball, al final també *La Campana* li demana un aixquet més que algo en las següents ratillas:

Al Estat no se li ha de demanar més que las mitats protectoras de la higiene y salubritat del operari, una gran instrucció que elevi la cultura general y técnica del treballador y un gran respecte al dret de associació, política poderosa que serveta la pura representació que representa 'ls excésos del capital, va pera matar es bona armonia ab aquest sempre que donga al treball la importancia que li es dignada, lo qual ho farà més per equisme, en quant lo treball no a exceder en las sevas peticions.

Donchs miris, minyona, que demanar aixó al Estat es més encara que demanarli la reglamentació d' horas per medi de senyalar una jornada máxima, y miris també que si per mal administrador no vol que 's cuydi d' aixó darrer, molta més administració necessitaria pera fer lo que vosté demana, y 's tindria de ficar a las casas dels altres a tota hora, y tindria de fer cambiar caldesas, finestras y aparatos a l' alçada d' un campanar, y precisament en tot aixó se n' aniria a rodar completament tota aquella llibertat tan entremaliada del capital que vosté defensa.

Per a aquest viatge no necessitava *La Campana* alforjas, com tampoch pera buscar la armonia del Treball y l' Capital, sempre que aquest donga al altre la importancia que li es menuda.

Pero aixís es ella en tot lo que ha dit en aquestes qüestions. Tira al dret com si fos un doctor de sociologia, y clava cada disbarat y cada contradicció que canta 'l misteri.

Y prou per avuy. En lo número próxim resumirém aquest treball, que sabem no contestará nostre contentant per lo que ja havém dit al consensario.

Villaver de Dalt el Juny 1890

Estimadíssim amic Director: Aquesta publicació, que no 's vol pas y quedar arreu de las clases proletarias que somem tot lo mon civilizat, acaba de constituir una Federació local separada del tot d' aquestas federacions que 'ls presidentes tant a 'ho menjan y no deixanurar may a las seccions anant al darrera de las autoritats y dels burgesos ab un fiuol rochant.

També durant lo mes de Maig, en la qüestió d' obrers peditors y 's celebrat una inscripció de naixement y un enterro porrament civil.

De modo, que ja ho veu: no 'ls quedém endarrera en res de lo que es progressar, y li desitjam a V. molts salut pera que vagi aprofitant seccionars de tots colors del modo que abt ferho.

V. y l.

Sant Celoni 29 Juny 1890

Fatimat company: Dèu l' axida ab que 's llegi son primer número degra d' aquest estat d' estat de ell, es cosa que no sabria, puig, callera en daltre alio: lo que la promulgació d' abans 'l' hagi tornat a despertar de son ensonyament ab més energia que uny, originantse discusiones per tot arreu que sempre desajun l' estomament dels obrerats, que encara creuben alguna claridat que la religió es un somnós pociotós. Placento, ja ho diu, en aquestes localitats y per als drets pobles, venia lo mateix: que fican las funcions mitiques y de més manifestacions religioses en las autoritats de tots colors no les protegien i enterament res, puig apartat los noyes y noyes de las onces municipals y de las de monesters y quedaris reduhidas a zero. Lo probe de la fecció d' agra ab la profesa del Corpus y degra que 'n han celebrat ditonament, y es que, per més que digan lo que vulguen se se propie, quan una creusa está heante malament per sa particio heu cau.

Las religiones, com todas las demás cosas, han tingut rahó de ser en son temps; ara sol es una ridiculosa l' incongruent.

Lo progrés en sas variadas manifestacions ha dit al home 'l por que diu tot lo creat, y es un totu qui vulgui autoprofeta. La impunitat de religiones diu clarament la mentida de totas ellas. Busquen, donchs, la verdadera, ó sigui lo que pociotera la veritat, que no es altra que la Ciencia en la Naturalesa, y ab aquesta viden en consensament de que tot el rahó de ser en l' Univers.

Prou per avuy, y desitjam un bon dia de prosperitat, se despende de V. 800 amic. RATULL ALAT

De l' un moment al altre contan que tornaran al poder los conservadors.

Bueno; aixís potser en sa cayguda arrastraran alló que la quinz anys a ' aguants a Espanya per miracle.

Y porque ningú bufa fort.

EP

Es una delicia pels obrers que no tingun feyna ni d' about treure un centim pera comprar pa, lo llegir las ressenyas que d' un tiberi de la Colla del Arris feren alguns periódichs locals aquestos darrers dies.

Ab assistència de varias autoritats barcelonines, en sa majoria municipals, se reuniren a la Font del Gat lo Jivendres de la setmana passada los que forman la colla dels arrossayres de entre l' ayga l' l' l' d' aquesta ciutat, y feren un tiberi de cal ample, pagant lo pato, com se sol dir y com se fa a tot arreu about regna expansion, las ideas religioses, que 's posaren illi en ridicul (sense cap mala intenció, per supost), ni més ni menos que si 's hagués tractat de quatre tramontanyeres.

La petxina del atros, abans de deixarla a taule, fou passejada en anda com los misteris y tabernacles en las profesions, y per nosaltres fins lo podian dir sota talem com la custodia.

Després del succulent tech se feu una professó ab pollinos y tot d' estar per casa, nanos, xiquets de Valls, y fent los pagans los arrossayres, diriginte a una finca allí prop d' un dels de la Colla, que previament havia 's sigut adornada a lo Xuxa, es a dir, penjant dels arbres costelles, pernils, llangonissas, formatjes, pollastres, llusos, etc., etc.

Y allí 's passava de la parodia de la religió a la parodia de las instituciones, que diu la gent fina, y 's feu la solemne coronació del pimpcep de la Colla, que suposo deuria ser un dels meyfarts.

En aquesta Xuxa artificial es about a lo menos convenis que 'ls senyors del bon humor deixessin luego campar a alguns obrers sense feyna, pera que la Xuxa resultés verdadera per alguns.

Los periódichs que donan tan interessants noticias no contan ab quantas mantelinas se adorna la Colla pera tornar a sas liras.

Nosaltres no contentém ab fer constar que los arrossayres senyors de la Colla, quan tractan de divertirse, ridiculisan precisament alló que volen fer creure als altres que es sagrat, y que per ella 's no 's fa pressa si no pera ferne objecte de carnestoltes.

EP

A nostre alcalde y a alguns regidors los han donat desde Madrid la creu del Mérit Militar.

Passeu lo del mérit, per més que no sé veurs 'l motiu de que 's hi clavin en creu, pero lo de militar sí que no 's veura la analogia.

Com no siga per las tineras que hajan pogut ocupar...

EP

Los periódichs carlins s' exclamen ara dels efectos que produchis lo que ellis no diuben la mala premsa.

Lo que més los cou es que ab tan gran número de catòlics que constan en las estadísticas, tinga tanta acceptació la premsa liberal y revolucionaria.

Ja 's agrada que tothom compregni que catòlic y liberal son termes contradictorís, y encara més que 'ls catòlics resultin manifestament uns hipòcritas que van a missa y llegizen la premsa anticlerical.

EP

Si per mostra basta un botó, allí van un parell de botons que fan com sis botonaduras pera probar lo grau de bona fe ab que tractava *La Campana de Gracia* la qüestió de la huelga de Maig y de las vuyt horas:

Prodicar una enquerista bastant carregat d' espeltes entre un grup de treballadors, y deya aixentse de puntetes y ab los ulls fora del cap.

No hi vol dir res, que una obrera aixentse las seus propietats a l' altres no poden llegarlos. Que durt la huelga fins que no s' agoden iguals.

Y un mestre de cases d' ill que han aixentat las vuyt horas, li responhi:

Aixó passava á Barcelona fa dos mesos, per reclamar los obrers una miqueta de lo molt que 'ls perteneix.

—Iguals a vos? Això sí que no ho serém pas, fins y a tant que toquin a reparar geps.

Conversa recollida al vol.

—Ja, deya un obrer, — si tocaven a reparar seria l'home més fella de la terra. Ab lo que'm correspongués del reparo y la caseta que tloch a Hostafrancs...
—Això, deya un altre, — es que la caseta també entraria en lo que hagués de reparar.

—Com s'entén: la caseta es meua, jo me li feta ab lo me subhor: la caseta no deu res a ningú... A veure qui seria capós de t'ermela.

Y l'home va formalitzar.

Donchs a aquest home tindria que imitar La Campana, que ja fora hora de que també's formalisat devant de qüestions que son prou serias pera no ser tractadas en simple.

No té més arguments contra las vuyt horas que suposar que 'ls obrers se volen repartir las terras y que 'ls anarquistas volen la igualtat equenal dels geperts ab los drets?

A quinas gracies més fastigosas ja té que apelar La Campana de Desgracia pera fer xistes!

Compadeixemnos de sa decadencia, que ella mostra que está en cos y ànima ab la burgesia.

Allà va un altre sueltet, preciosa mostra de la mala fe ab que La Campana tractava tot lo que feya referencia ab la causa dels treballadors:

Los que jogan ab la credulitat del pobre obrer la saben molt llarga, ó a lo menos aquesta vegada han trobat la manera de despararla. (Ooohh!)

Parlant de teorías anarquistas, — s'han dit elles, — no 'n trauérem es 'l obrer no 'n entén: per lo tant 'l obrer no 'n segueix. Busquem una cosa senzilla y que 'l engresqui. Y van trobar la fórmula de la vuyt horas.

Miréu que 's necessita barra per dir tal cosa! Segons La Campana, los que van trobar la fórmula de las vuyt horas, deyan: «l' obrer no 'n entén; per lo tant 'l obrer no 'n segueix;» y tothom sab que qui acordá fer la petició de las vuyt horas fou un Congrés obrer celebrat a París l' any passat.

De modo, que quan la classe obrera se reunex, acorda fer congressos, nombra sos representants obrers y aquestos acordan en nom, per y pera la classe obrera, llavors surt La Campana Desgraciada y diu que 'l obrer no 'n entén ni 's segueix, es a dir, que 'l obrer no se entén a sí mateix ni se segueix a sí mateix.

Per qui creus que escriu aquesta Campana, quan a tin garrafals afirmacions s' anevexi? Vaya un modo més descarat de fer combragar ab molas de molí a sos benaventurats llegidors!

En una notable carta que nostre particular amic y jefe del partit federal de Catalunya Sr. Vallés y Ribot ha dirigit als federals de la Bisbal que 's congregavan en fraternal veïllada, trobem lo següent parrafat:

Entiendo que el partido federalista, si quiere ser fiel a sus tradiciones y el propio tiempo contar en sus buenes al cuarto estado, debe, desde luego y sin vacilación alguna, ponerse en España al lado del movimiento socialista.

Nos complau l'acritud del Sr. Vallés abondant de ferm la qüestió social, y no fem com tants tipos polítics que no saben fer altra cosa que espantarse devant del problema ó divagarhi llastimosament.

Hi sortit a llum una *Historia de Barcelona*, quin autor, lo conegut publicista Sr. Sanpere y Miquel, ha tingut lo mal gust de dedicar-la a la Diputació, al Ajuntament y al cabildo catedral de nostra ciutat.

Y dihem mal-gust, no per las duas primeras corporacions, sino per barrejarhi 'l clero. Pero com tot peccat ja diuhen que 's porta en sí la penitencia, 'l autor de la nova *Historia de Barcelona* ja s'ha trobat que 's representants del Deu catòlic en la ciutat dels comtes li han sortit ab l'estrabot de que no acceptavan la dedicataria per considerar que 'l tal llibre, ja en sas primeras planas, contenia errors obertament contraris al dogma catòlic.

Vamos, que no deu creure en allò del Paradís ni 'l Diluvi universal ni l'arca de Noé ni tot aquell aixam de tonterias bonicas de la novel·la biblica.

Per una part li está bé al autor lo desengany y per altra se 'n pot ben alegrar.

Cosa que trobí dolenta 'l clero ja té l'èxit segur.

Havém rebut una fulla de varios obrers de

Reus defensant l'acritud de la classe treballadora durant la huelga de Maig y retant a tothom que vulgui discutir las idees d'emancipació social que professan.

L' fulla aquesta scaba ab la següent nota, que sembla escrita pera contestar a La Campana de Gracia:

Nota.—Habiendo empleado los capitales que hemos recibido de los ingleses, alemanes y jesuitas en acciones del Banco de Londres, nos encontramos con que las arcas del Teoro Andequo de esta ciudad están vacias de intereses metalicos, y por tal motivo nos vemos obligados a solicitar a nuestros amigos se sirvan ayudarnos a satisfacer el importe de esta hoja.

Aplaudim de tot cor als obrers ganxets, per lo bé que saben rifar als que sols en sátira poden tractar la qüestió social.

Alguns d'aquells tipos vaporosos que pera atacarnos tenen d'esperar que nostre Director estigui malalt y donar diners a donas y expolisem de la secreta pera agredir traydora, han iniciat en las poblacions de fora abont tenen alguns influencia una campanya contra La Tramontana, procurant que, ó no se 'n paguin los deutes ó se 'n donguin de baixa alguns corresponssals carriols.

Y saben que han lograt ab tots sos esforços? Donchs una baixa y una insolvencia de pago, precisament en los moments en que La Tramontana s' aixeca més ferma que may.

Quánta llàstima 'ns inspira tanta baixesa!... ¡Y tanta por a perdre la plasta!

No estranyin alguns de nostres llegidors que deixém estar a El Obrero sens réplica per algunas de sas provocadoras y polichescas afirmacions durant la huelga de Maig.

Aitra feyna hi ha a contestar a gent que tenen més solta y valen més que 'l parell de culettes que viuen strambadas a quell burt de pa, rosegantlo en forma de salari que sort de las caixes dels treballadors.

El Obrero ja está ben contestat en lo lloch que avuy se li s'nyala a la límina central: aquell gos son los que menjan ab la excusa de El Obrero y demés representants d'ofici; no 's entenga pas per ell als representants, modelo de sufrits obrers, exemples de solidaritat que imitar y dignes per cert de millor sort y de que se 's enganyi menos.

Un diari de Madrid, El Resumen, no poguent surar en sa política personal per arribar a més de zero, ha preingut donarse importancia durant las circunstancias de Maig, y a tal objecte ha publicat unas cartas de Roma escrites a Madrid mateix, en las que baix lo pompós titol de Confidencias d'un encarnament de la Compania de Jesús, intentava fer creure a sos innocents llegidors que aixó de la huelga universal de Maig era cosa dels jesuitas y del Vaticà posats d'acort ab los anarquistas.

Si aquests tonterias se 'l hagués quedada ell sol, passase; la mitja do zena d'amichs que se 'n haurian enterat: no valdrien la pena de contesta. Mes com 'l esmentat disbarat l'ha agafat pel seu compte gran part de premsa burgesa y l'ha comentat ab fruició, precisa, no desmentirho, perque no val la pena, ja que ni 's matisxos que ho fan corre ho creuhen, sino també fersen càrrech los periódichs obrers pera fer circular la farisa de tal noticia, posant de relleu las malas srs de que 's valen sos contraris pera mirar de desacreditarlos.

Y pera que 's vegi fins al punt que 's porta la mala fe en aquest assumpto, bastará dir que El Diluvi d'aquesta ciutat, a darrers d'Abril, digué que 'll havian dir que alguns obrers ab brusa sortien del convent de jesuitas, cosa que fins sent veritat no vindria res d'extrany ni extraordiari. Donchs lo famós corresponçal del periódich madrileny mirin quin párrafo hi engolts desnaturalisant tal noticia:

Esta campanya, conducente al cambio del gobierno liberal por otro de fuerza, ha estado dirigida por los jesuitas catalanes con tal descaro, que un periódico de Barcelona, El Diluvi, cree do cuenta de las visitas de los anarquistas al convento, impropiedad que ha sentido muy mal en el Vaticano, sobre todo al conocerse las protestas de las legas masónicas y de las sociedades de obreros contra las gestadas de los ignocios.

Nosaltres, que pertencíem a logias masónicas y a societats obreras, no sabem ni d'una que hagi fet tals protestas, per la senzilla rahó de fer mentids los fets que 's diu que las provocaren. Y ni El Diluvi digué tal cosa, ni hi ha aquí més descaro que 'l del corresponçal que tals barbaritats estampa.

Será aquest feligrés dels que diuhen que 'ls extrems se tocan perque creuhen que 'ls soterranis son al costat de las teuladas.

Durant los primers dias de Maig, es a dir, quan la qüestió obrera havia pres més pujot color, sabem que molts habitants dels carrers de Caspe, Claris y Lauria, als volts del convent de jesuitas, abandonaren sas casvas pel temor de lo que pogués succehir als companys de Jesús, si la cosa s' enredava.
Creurien gayre en las afirmacions de El Resumen aquestos payos?

Poch abans del 1.º de Maig, un aficionat practica l'análisis de 100 mostres de vi adquiridas en diversas tabernas de Barcelona, y 'n trobá 17 de rubim, 25 de vi ab aygua y 58 de aygua y altres materias procedentes de tot menos de la planta conrehada pel patriarca Noé.

Vet aquí 83 industrials que pera ferse ríchs per medis reprobats per la moral no necessitan anar a Sierra Morena, y que dirán que son uns ganduls y viciosos los que 's declaren en huelga demanant 8 horas de jornal ó augment de salari.
Oh moral del sigle de las llum!

L'emperador d'Alemania tracta de convocar una altra conferencia obrera internacional.

Lo fracás de la primera no li ha servit pas d'experiencia, y vol acreditar, per la esterilitat é ineficacia dels medis que 'ls poderosos empleen pera reindre 'l problema social, que la emancipació dels treballadors so's pot ferse pels treballadors mateixos.

Y baix aquest punt de vista aplaudim al alemany, perque sols fa, en son afany, propaganda socialista.

Havém rebut algunas cartas dihentnos que s'extranyavan de que La Campana de Gracia no hagi dit res aquesta setmana sobre la polémica que li havém proposat (y que no acceptará) ni sobre 's cartells en que s'annuncia que 's contestarian sos stachs a la classe obrera durant la huelga de Maig.

Deixant apart que del dijous a la tarde en que sortí La Tramontana darrera al dissipat al matí que surt La Campana no queda més que 'l temps just d'encabar un sueltet si 's té ganas de posar, tenim d'advertir a s que tal nos han dit que coneixen molt poch a nostre colega de la Rambla del Mitj, representat en polémicas per la persona de son editor, si creuhen que La Campana contestará a lo que nosaltres li dihem.

En Lòpia del Negoci, enriquit per La Campana de Gracia en los temps en que aquesta era verdaderament liberal y revolucionaria, y quedant encara llegidors per anar tirant ab alguna ganancia a pesar de las gran culadas que li ha fet d'ensá que la política possibilista, supedita la conducta del periódich a aguantar las ganancias per demut de tot.

Y com consecuencia de son origen té encara La Campana gran número de llegidors entre 'l poble, sobretot fora de Barcelona, veus aquí perque no voldrá acceptar ni una sombra de polémica ab La Tramontana sobre las qüestions de treball, no perque no tinga redacció capás d'aixó y molt més, sino perque en la polémica li quedarian del tot descubertas sas abicions burgesas, y la classe obrera que encara la patrocinava li diria llavors: *Vaderetro*, que 'ns enganyas.

Per aixó, cas que 's decideixi a dir algo, que be podria ser que no digués res, ho farà publicant algun sueltet en lletra menuda y en lo lloch menos vist de son periódich, que en justancia vindrá a dir lo següent:

Un periódich que no voldem anomenar per no servirli d'anonci, predich anual polémica ab nosotros pretendit fermos passar plasta a enemics del obrer. Com nostras idees y 'l interés que 'ns prenem per la classe obrera son ben conegudas de nostras llocons, no ítem de perdre 'l temps en contestar a qui vol condular a la classe obrera a sa predicció per medi de teorías utópicas que no serviran més que para trastornar l'ordre y lo benestar de que avuy relativament disfrutem los treballadors, gracias als esforços dels partits que tan atenciosos que no més somen en pendre als ríchs lo que ells no son capesses de guanyar honestament.

Aixó sí no surt ab la nova mala fe, que no volém suposarho, pero que també es possible, de dir que ves que 'n pot esperar 'l obrer d'un periódich com lo nostre (sens anomenarlo): que 's se declara 'l estat de siri dexa de publicarse y son Director s' amaga, cuyant molt be La Campana d'amagar a sos lectors que nostre

Director era perseguit i buscat per tot arreu i que estava malalt, i que la publicació de La TRAMONTANA durant l'estat de sili implicava anar a parar als consells de guerra ó a tindre de cantar al bàsnes a la burgesia, com feya ella.

Y's quedarà tan tranquila La Campana com si hagues fet alguns coses, ditheuse en son interior l'amo del ciut colga:

—Pensava La TRAMONTANA que m'amagaría l'ou ab una polèmica! Donchs s'ha tallat, que per ara no soch tan tosto, gracies a Deu... y a vigilar lo que m'convé.

La veurán com aixís succedirà, sens que tardém gayre a veureho.

Com a temas d'actualitat, anirém publicant en los próxims números articles baix los següents títols:

Qué son coaccions y qui las fa; Socialisme y anarquisme; Las crisis económicas; Las huelgas y sus resultados; Individualismo, Socialismo, Comunismo; L'interés al Capital; La lluyta per la existencia; Ignorancia e ilustración de las classes obreras; y molts d'altres que portin a novtres llegidors al estudi de la qüestió social sens preocupacions ni prejudicis de cap mena.

Lo próxim diumenge a las 9 del matí se celebrará un meeting anarquista en lo Circo equitatre, pera analizar los leys de Maig y preveure sa importancia en lo pervindre.

Als obrers que vulgan entendre be aquestas cosas, los convé imposarse de las doctrinas y procediments d'aquesta importantísima escola socialista, que tanta gent anatematiza sens saberne ni un berrall!

BADALLS... DE GANA

«¿Qué canto t'heu mal capanta dia l'adagi; no es pes cerc; petico mal de carpanta, y quant més la boca canta, més lo ventre esq dezeri. Buidament las meves tropas, buscantome sorias rabones, me diuhen—No's engalgar, de cansona sempre no atayas, y no esón pas per cansons. Ni ab quantitas ni quantias calmará nostra agonia, comidón las trovas trovas, més que sigan fatigadas donans cosas de profit!»

«L'avellet que en la enramada refila desde que nix, fex que per s'ixa vegada se torni alguna perdo de boch hon escaherada. Y las flors amoradas per l'oreig del dematí, se fornen coje amoladas ó he bledas sufregidas ab lloillo del més fi.»

«Fes que la lluna enciera que eslumina a los mortals se transformi un cop aiques en formigues de Girayera ó he un tortall de s'ixa ra.»

Y aquella font cristalina que corre tant mansament, vi s'orni sense fortuna y agafant la papirina calmará nostra agonia.

«Que si es bella la natura y bonica de admirar, es una vrist segura que quan la garrusa agura es més bona de mirar! La fábula que nix, se fex per fugir de la breva llibra, jex molt bonica quan salta; jex una hermosa que exalta! — però en la canela... més.»

«Ditot, ditot de canonias, la gloria t'fa perdre l'orgu; tot son cosas transitorias; tot un home está en ses glorias que se hen faret lo pap.»

Y en tant jex trovas desvistes que espanta t'heu mal de diuhan; més jo penso que se'n riaban, puig lo mal va pitoriant.

«Me torna groch, m'afaquejan, semblo ja casé un tosto; y si he cançans sagonas, las cançones l'espermpoico com ara... fent un badall.»

Badall de gana... que aprata; amach esapir que serien del ventre, en s'ontro t'punta contra quartet; que se'n m' está sempre intrerrogat.

Badall de queixa que creix lo cap en contra t'ventrell, y m' dia ab veu d' agonia: —¿¿¿ qué vistes de posera, mira que t'hi so la gallina! Badall que ve a se un poema d' emargar y de dolor;

badall que, com anatem, totas mas ilusiones crems dissonance ab més mal de or.

Y jo canto, y sang cantate per veure si t'mal capante, pero ¡ay! estáll finant, y canto d' amoa, y quan canto solich sempre badalla.»

«¿Qué canto t'heu mal capanta dia l'adagi; quant de bol yantro mal de carpanta y quant més la boca canta, més gana t'inch — (ó senyó)»

I. M.ª Caballera

LA ESQUELLA CONTRA'LS OBRERS Y LAS VUYT HORAS

Mentres lo colega humoristich nega trascendencia a la universal manifestació del 1.º de Maig, li concedeix, pot ser sense adonarssen, una importancia immensa.

Se veu que als esquelletayres los ha preocupat molt un acte com aquell sense precedents a la historia, y ho comprenem molt be. Altre tant nos passaria a nosaltres si veyem a la burgesia, ó al clero ó a la noblessa fent alguna cosa pel estil, lo qual nos daría a entendre que lluy de ser cosos descrípts, fíctichs y aclarats com son, estarian plens de vigor y foran encara capacos de tenir prou astucis y energia pera seguir imperant alguns sigles més.

La preocupació produhida als redactors de La Esquella per la actitud presa lo 1.º de Maig per la classe obrera, se revela clarament en la insistencia ab que s'han anat ocupant en serio, essent humoristich lo sermanari, de la célebre manifestació de la classe treballadora.

En lo número 593, primer dels publicats després del 1.º de Maig, deya tot lo referit en nostre anterior article. Lo número 594 no digué ni una paraula, y era de creure que ni'n resaria més fins l'any vinent, — si a Deu plia, que diuhen los paganos, — quin vetequí que surt lo número 595, cap a última de Maig, y altra vegada tornava lo periódich humoristich a usar lo to serio tractant la qüestió obrera, pero ¡de quin model! Tot un article llarch, atepañit, ab párrafos molt rodons, ben fets, concéptuosos, semblant que'l Sr. P. del O. hi hagües buydat tots los concítraments adquirits sobre la materia. Pero ¡fillón! l'article tot plegat era dilós, empalagosos, sense aquella forma neta, galana, simpática, acostumada per son autor, ja s'firmi P. del O., ó be P. K. ó t'heu nom propi, que no s'arém imprudent en revelar, tota vegada que venim, en sustancia, a dirli que no'n sab de certes cosas. L'article se titulava La gallina dels aus d' or. A molts va fer l'efecte d' un sopar no massa ben guisat servit després de recafallo, habenthi aligat amestiment.

Diu poch més ó menos lo mateix del article L' obrer catala, pero un xich més pensat (ey per l' autor), empró divagant de cap a peu. Sembla com si lo Sr. P. del O. hagües quedat malcontent del primer article, y per acreditar la firma hagües tornat a la cirrega ab més temps y espay, a h de ferho mellor.

May havíam vist tan desgraciat al Sr. P. del O. Ni quan va estrenar lo Joeh de Noya al teatro.

L'article referit ja comensa en possibilitats, retranyent l' adagi «No's pot matar tot lo que es gran.» Y forçant la imaginació recorda la fábula de la gallina que ponis aus d' or, qual propietari — ¿¿¿ propietari? havia de ser? — en l' adagi d' enriqueix no pogué contenir la seva ambició fins arribar a matar la gallina pera apoderarse de tots los aus d' or, perdent de aquesta feta una fortuna tan fabulosa com la convencionalisme de la fábula retrera. Lo Sr. P. del O. aplicá l' exemple a las luytas entaulades en lo camp de la producció actualment, y diu que «ningú negará que la fábula resulta ni feta expressa pera ser aplicada a las presents circumstancias.»

Prescindint del contrasentit que involucra aquesta manera de raocionar, després d' haver negat trascendencia a la manifestació del 1.º de Maig, nosaltres assegurarem que la fábula ningú negará que ve com q' anell al dit pera aplicarla a la burgesia en general. Ella es mestressa, en l' us y en l' abús, d' una gallina poradora d' aus d' or anomenada Producció d' be Trabay. Y com l' ambició de burgas may se veu satisfeta — ¿¿ sino veig si l' editor de La Esquella may ha cregut que ja guanyava pro-

— tot es buscar maneres de aumentar lo número d' aus diaris pera que aumenti l' or de la seva caixa, mal la gallina se corsequi y de las conseqüencias se mori. L' es d' de producció mata al Trabay, fa morir de gana al obrer, que es la verdadera gallina que pon los aus d' or que les altres se venen y no ell.

De la desmesura ab ambició burgesa en produhir forsa aus, mirant no més que per ella, ha vingut que l' obrer obrís los ulls a la evidencia, y després de tantissims sigles de pondre y méi pondre, primer pels reys, després pels senyors feudals, més tard pels freres y avuy per la classe mitja, al últim la gallina s' ha decidit a sacarse de la cubadora, s' ha mirat als amor y ha mogut lo cap envenyant una cresta molt vermella, com volguent dir: ¡Alerta! que tinch lo bech molt fort, y estich a punt de menjar-me 's aus jo meteix, que son mexas y de ningú més.

Aixó venia a expressar lo moviment del 1.º de Maig. (Entent, Sr. P. del O.)

Si no ho entent V. ja ho entenen los que venen recullint los aus sense costarlos gran cosa.

L' articulista de La Esquella, usant lo doctoral, sentant dogms, diu que «produhir antagones en lo camp de la producció es una verdadera iniquitat.»

Comformes. Pero ¿¿ qui es l' iniquo aquí! Lo que s'afama 's aus y se 's meten y encara maltracta la gallina.

Un dels punts capitals pera combatre las tendencias obreres en que s'aferra la malhumorada Esquella, es senyalar enemics del obrer ab una malicia sense exemple. Y posa molt de enginy en probar que 's enemics son els mateixos. Y no passa ocasió sense dirho y repetirho. Veuem aquí una mostra del final de la aplicació de la fábula referida:

«Per aixó crech que'l principal enemic del obrer es son mateix capitalista que pugna explicar la seva debilitat, com los creadors de teorías monomacas que' explotan la seva condició y abusen de la seva bona fe y del seu esperó de compaynerisme, portantlo per camins de perdició y de desonora.»

Aquest párrafu copiat revela ser cert tot lo que havém dit en lo número anterior y en lo present. Convé dividir la classe obrera, perquè no vagi per compte propi y pugui ser explotada encara més pels burgesos y pels vivedors polítichs; donchs, apa, vingi dir al obrer: los teus amichs son los teus enemics. Y donchs ¡ahont tant! la solta! Lo mateix párrafu reconeix implícitament per enemics nostros als capitalistes que explotan la nostra debilitat. (Son potest ells, los enemics, los amichs del obrer?) No es possible. Tal vegada s'ana La Esquella y La Campana, exclusivament, perquè los redactors deuben possehir l' arca santa de la ciencia económica y la solució al problema social per medi del possibilisme y la evolució lenta, gradual y pacífica de las instituciones y de las cosas. Procediment que pot molt ben ar acompaynat de la resignació cristiana aromejada per medi de la Iglesia. Y aixís deixar la injusticia imperant eternament.

Passém un vel a tanta mansuetut com no té precedent en la historia.

Lo plotaner párrafu copiat abans, posa de malhumor al articulista, que següets escribint sense reordarse de la fábula. Y argüeix un bon xich dibunt que ell may abonará al capitalista que abusa, y ve a dir que tampoch abonará al operari que s' treu las moscas del nas anant der al bullo.

A m' aquest propòsit nos senyala una norma de conducta, que nosaltres recomenám als obrers perquè reguin. Segons lo Sr. P. del O., es necessari dir quins fabricants, quinas empresas son las que cometen abusos d' explotació, y la opinió pública, enemiga de todas las injusticias, se posará recolliment al costat dels débils, de las victimas d' aquestos explotadors sense entranyas.

Mare de Deu! y quin tira y arrossea més específic, aquest de La Esquella.

Veuu aquí que per acreditar la norma de conducta senyala al obrer pel Sr. P. del O., aquella mateixa sermana tenim lloch la huelga dels tranvías. La rabó tothom la donava als treballadors, no pas a la empresa explotadora, excepció feta del Estat que paternalment protegía a la empresa, donantli forsa armada. Donchs successiva que a la innegable rahó y justicia dels empleats dels tranvías, lo públich hi va respondre omplint de gom a gom los coixes,

ab tot i la por que fan semprels representants de la autoritat al nostre poble. Y la mateixa *Esquella*, en la secció d'esquellots del propi número en que 'ns regala un procediment tan estimable, no fa sino brometa a propòsit de la huelga tranviària.

Ara feu cas de las llàgrimes del cocodrillo.

Passarém per alt molta tonteria discretament exposada per lo Sr. P. del O. y 'ns fixarém en una atrocitat de gran calibre expressada així:

«Indubtablement que 'l millor ideal del obrer seria 'l de treballar poch y guanyar molt: poder atendre totes las necessitats invertint lo menor esforç possible.»

L' obrer no es tan insensat. Aixó no es 'l ideal del obrer sino 'l ideal del burgès: menjar, beure y no fer res, segons resa l' adagi. L' obrer ja 's contenta en treballar lo que sia precis, poch ó molt, y moltes son vuyt horas. L' ideal del obrer no es lo gaudulejar, com ho es 'l ideal del burgès, sino armonisar en natural conjunció la Inteligencia, lo Treball y 'l Capital,

suprimit lo burgès, que meua, beu y no fa res.

Diu lo Sr. P. del O., gran economista, superior al Sr. Güell del monument, que 'l treball sense 'l capital no 's concebeix.

Pero si 's concebeix y molt be, que 'l un y l' altre no formin sino una sola cosa, com ja succeeix ab la inteligencia, íntimament unida al treball. L' ideal del obrer es 'l armonia dels tres elements referits. L' ideal del burgès es la actual inarmonia que dona per resultat: guanyar molt lo capital, poch la inteligencia y res lo treball, cosa que troban molt sensata, molt natural y posada en ordre los enemics del 1.º de Maig.

Deixém encara més tonterias sense tractar, pero fixarém en aixó altre:

«... la rebuda d' horas haurá produhit 'l anulació del treball, la ruina, la miseria del treballador. Lo capital sufrirá; pero se salvará facilmente del naufragi. Totes las nacions tenen titols de deuda, y si no 'l hi inspiren prou confiança la deuda espanyola adquirirá paper de las nacions estrangeras més sólidas, y 'l capitalista viurá del cupó, ab menos guanyo que de la industria, pero també ab menos malis de cap. En cambi l' obrer s' haurá suicidat.»

Donchs, mestre, si aquesta conseqüencia es justa, sàpiga y entenga que qui *suicida* al obrer es 'l Estat, per lo que respecta a dedicarse los capitals al paper de la deuda. No som tan economistas ni sabis com lo Sr. P. del O., pero tot sovint sentim parlar d' aquestes cosas als burgesos y hem arribat a entendrehi alguna mica. Fins ara mateix a Madrid s' han ocupat d' aquest assumpto, parlantne la premsa burgesa en termes no massa intelligibles pels que no tenim titols de deuda, pero prou clars perque vegesim com fins los mateixos llops grossos de la burgesia s' espantan de las conseqüencias que puga portar la tendencia que té 'l Estat a absorvir los capitals afavorintlos en perjudici de la industria, del comerç y de la agricultura, sense que 'l moviment obrer hi tinga art ni part en tots aquests bròquils.

Y no 'ns fassa enrahonar gayre d' aquest assumpto, que hi ha molt a dir y tot ne surtiria malparat, menos lo 1.º de Maig, ¿eh?

Pero, home de Deu, Sr. P. del O. no 's contradiu. Abans de lo transcrit afirmava vosté que «concretarse a mirar las cosas únicamente bajo un dels seus aspectes, equival a formar judicis incomplets y per lo tant erròneos.» Y vosté no s'adona que mira la qüestió de las vuyt horas desde 'l punt de vista de un polítich burgès, quan se 'l hauria de mirar, ademés, desde dalt d' una bastida al plé del hivern, quan lo fret deiza balb, y al estiu quan lo sol estamordeix, y després baixat al fondo de una d' aquelles mines, sepultura inhumana de sers enterrats de viu en viu per 'l ambició capitalista, judicant desde allí la qüestió social, en lo precis moment d' una explosió del gas grisú ocasionada per no emplear los aparatos inventats pera evitar aquelles catástrofes lleugerament consignadas per la premsa burgesa. Y, sobre tot, no ho hauria d' apreciar desde 'l punt de mira nacional, mestre, que 'l moviment obrer es per tot arreu, y en otras nacions més serio que aquí, lo qual destrueix tot lo castell de cartas que vosté forma sobre base tan fluixa.

Com que 'l article de *La gallina dels Ous d' Or* es un farsell de párrafos y conceptes ben escrits, empré sense orde ni concert, pero sobre tot escrit sense coneixement del assumpto, se

fa molt difícil de treuren 'l entrellat pera repli-carlo en deguda forma. Las notes que 'n tenim presas nos farien escriure mitja dotzena de articles com aquest y vaja... ja marxá prou be per si sola la qüestió de las vuyt horas, y tant es que hi plori com que hi riga *La Esquella*; tant es que fassi de Papa infalible tirant 'l anstema de insensats y d' enemics del obrer, com que torni a rependre lo perdut humorisme y busqui entre 'ls tarugats municipals algú que vinga a omplir al difunt burgés Fontrodona y al caví difunt Rius Taruguet, pera entreteniment dels redactors de *La Esquella* y treure de sos il·legítimos.

En lo número 503, després de *La Gallina dels Ous d' Or*, no hi havia article pallasso referent a classe obrera. Lo Sr. A. March hauria buydat tota la seva inteligencia tractant de tonots al treballadors y no debia ni podia exprimer gens més lo cervell.

Pero vingú 'l número següent y apa' ja tenim article groiller, firmat per un tal Xavier Alemany, quin talent promet molt, molt, molt, per lo vist.

Argument: un pobre Pau, treballador entusiasmat per lo *compañero Clica*, s' ha posat en vaga y els dos dies de huelga no 'ls queda un céntim. La muller d' en Pau no podia treballar de malalta y una filla d' ells, que treballava al vapor, tampoch guanyaria setmanada fins que tornessin a engegar la fàbrica. Y com en Pau havia donat las duas últimas pesetas al *compañero Clica* pera imprimir una proclama y ja no hi havia a la casa res pera empenyar, resultava que no hi havia manera de posar dinar a taula y quan en Pau hi arribés hi hauria un sagramental. En aquest cas la filla gran sortí de casa en busca de lo que faltava y lo Sr. Xavier Alemany, ab termes molt cortesos, que 's veu que 'l xicot deu ser de bona familia, envia la noya a una casa de flaviats y després la fa tornar portant a sa mare un mocador de vianda y quatre pesetas.

«Quan a la una 's posaren tota a taula, ningú contestava al infelís Pau—dih l' autor,— al parlar de la dignitat del obrer sostenint la resistencia.»

Permém lo Sr. Alemany una pregunta: vosté será fill d' una bona casa, potrer son fabricant y tal vegada coneix molt aquella *xinxu*, ¿que es guspota? ¿que potrer vosté ha abusat de la situació y ab vosté aprenegú a tenir pit per enar allí abont vosté indica?

Deixém tafaneries apart. Resultat final: que 'l *compañero Clica* té embutxacats vint duros sobraris de las proclamas per las que havia donat las duas últimas pesetas en Pau. Ademés dels vint duros nets y pelats ha disfrutat «de una xicoteta com un pom de flors qu' era de la primera volada.» La xicoteta vol ser la filla d' en Pau.

¿Eh? ¿quina trassa de novel·litas burgeses! La intenció sobretot es magnífica. Y la veritat del quadro encanta; talmént sembla arrancat del natural. ¡Ni en Vilanova! ¡Ca! si avuy los redactors y col·laboradors de *La Esquella* fan realisme pur y de bon género. Ja no més queda en Pitarra creant tipsos inverosímils y escenas encara més inverosímils.

Agenollemnos devant de un talent portentós com deu éser lo del Sr. Xavier Alemany, completador de la obra del Sr. A. March. Aquest va dirnos bestias als treballadors, aquell vé y diu que nostras fillas son carn de luxuriós, y nosaltres ¡infelisos! paguem duas pesetas per barba al que 'ns deshonra la filla.

¡¡¡ Trballadors !!! Obrim los ulls a la veritat, llegu *La Esquella* y apendreu.

Apendreu a moralisarvos trobant al mitj d' un article com lo referit, un ninot representant un senyor ab tarot de copa,— que a la trassa deu ser molt enemic de las vuyt horas de treball,— anant de conquesta y vent 'l article a una joventeta per medi de aquest edificat diàlech:

- ¡Y aixó m' ho diu ab bon fi!
- ¡Vaya! Ab un fin, delicias.
- He' delicias per vosté.
- No senyors; per tots dos.

Ara ¿en qué quedém? ¿Que té rahó la lámina referida y es cert que la virtut s' alberga en la morada del obrer, segons *La Esquella*, ó be 'l obrer es un *compañero Clica* y un Pau tonto, ó be un tipo perfecte de tros de *quantum* com lo pintat pel Sr. A. March?

Quan llegíem aquesta revista la tindrem un focu menos de flamenquisme, ja la tal plaga se haurá extingit casi per complet de moment.

Una companyia de sarsuela seria debutat en lo *Teatro Galvo-Vico*, y en vista de la molta concurrencia que anava a sentir bona música varem declarar lo teatro en estat de illi, esperant que fessin las paus los accionats a plural y ómbos, tengos y peticionars ab los accionats a la classica sarsuela.

Teatro Lirico.—*Orfeo, Alcete, La Modella*, son óperas que 'l mestre Bimboni ha dirigit ab acort, pero la critica encarregada de son desempenyo no han estat acortats. Los únichs que s' han escapat de las demostracions de desagrado del públich han sigut la Sra. Bimboni, la Sra. Huguet y 'l cos de ball; los mestres Bimboni y Torres sempre aplaudits. Lo teatro resulta massa gran pels espectadores que hi concurren.

Teatro Novetate.—*Credes y multiplicans* no 's creu que siga una obra original, no, es un arreglo de la obregada comedia italiana *La familia baronita*, que desempenya d' una manera admirable la companyia Novelli. Los artistas de la companyia Mario, han tingut que huytar ab lo record de la companyia que 'l passat estiu actuá en lo Teatro Lirich, y per lo tant no han sortit victoriosos. L' arreglo basta *fiat*.

La Infanta de Novu Simon y *Las personas decentes* de Gaspar, son obras que la han passat a la historia. *Teatro Gavarró*.—Quin entusiasme! y tot ben merecut perque, diguin lo que vulguin, algunas vegadas en lo Liceo han cantat artistas que no han arribat a la talla dels *ex-Novo Retiro*: Lo Sr. Roura, la Sra. Ferrerri, la Sra. Muñoz, los srs. Carbonell y Feli, sempre són aplaudits pel públich, que 's obliga a que repetiscin romances, dúos, etc., y essent causa de que 's surti tant.

Circo Escocés.—Notabilitats *áereas, clowns, harristas, velocipedistas*, etc.; lo Sr. Alegria ha presentat un nou quadro de artistas, pero de proximo *carretilo*. Ultimament ha debutat lo Sr. Gómez de Sira que ha presentat sia toros domesticats que 's fa lo treballar de una manera admirable.

LEOPOLDA G.

A Gracia s' ha inscrit al registre civil sense 'l remolament del cap ab 'l aygua de bacalla clatellada a una filla de Pere Ferrer y Pilar Puig ab los noms de Acracia, Progrés y Palmira.

Y al Poble Sec'h també s' feu diumenje lo mateix ab lo fill d' un socio del grupo anticlerical *Luz Universal*.

Cada acte d' aquests encants 'l llonguet del clero en una bona miqueta.

Y es qüestió d' escusarli tant com se puga...

L' enganya-ánimas habilitat del clero de Mondonyedo ha fugit en companyia de 40.000 duros pertencientes a las pagas dels testacòlichs d' aquella santa iglesia catedral, seminari, bisbat, etc., etc.

Suposo que 'l místich irregularisador deuria voler anar a meditar sobre la poca importancia del bens terrenals y lo grandió de la gloria eterna.

Y va emportarse 'ls consabuts 40.000 pera ferlos propaganda de tan santas doctrinas.

Si un dia senten a dir que 'l ructort d' Olesa ha fet un pet com un aglè ó be que ha reventat cantant com una cigala, se poden assegurar que la culpa la tindran lo *Centre Democrátich Instructiu* d' aquella vila y 'l mestre d' aquella escola laica, que haurán comés un *ructoricidí* sense donarsen compte.

Y tot a conseqüencia d' unas fallas anticlericals que allí s' publican, y que dihent unas veritats com un temple, naturalment que lo óliva negra no li caben dintre 'l solidú.

Avant y fora, amichs d' Olesa, y no planyéu los remeys contra la *triguinosis* de las conciencias.

Lo bou roig de Colibató enfila son bulto negre al cossi dels disbarats, y a' allí torto a cridar que val més matar al pare y a la mare y a tota la parental que no pas dir que un se fa de cos ab lo.

Proposo que aquestas prédicas de negres vagin a ferlas al escorador.

Allí podriam millor recrearse baladrejant tot satisfent sos sanguinaris instints.